

Lausunto HE 93/2018vp

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE

Hallituksen esitys (HE 93/2018 vp) eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 § muuttamisesta.

Yleisiä huomioita esityksen lähtökohdista:

Hallituksen esityksen tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työttömyyden vähentäminen sekä yritysten kilpailukyvyn ja kasvun tukeminen. Tämä toteutetaan mahdollistavalla lainsäädännöllä, joka antaa maakunnille mahdollisuudet järjestää palvelut asiakaslähtöisesti huomioiden maakuntien erilaiset olosuhteet ja alueiden yritysten, työnantajien ja työnhakijoiden tarpeet huomioiden. Kyseessä on palvelu-uudistus.

Koska lainsäädäntötyötä tehdään maakuntauudistuksessa ja kasvupalveluissa usealla saralla yhtäaikaan, on kokonaisuuden hahmottaminen kuitenkin ajoittain vaikeaa. Samoin riippuvuus muuhun lainsäädäntöön, kuten esitykset hallintorakenteen ja yleiskatteellisen rahoituksen suhteen, sitovat monia tämänkin esityksen lainkohtia. Mikäli muu lainsäädäntö ei etene hallituksen olettamalla tavalla, ei sisältölakien soveltaminen muuttuneessa tilanteessa ole välttämättä toimivaa. Tämä vaikeuttaa myös esityksen arvioimista lainsäädäntötyön kokonaisuudessa.

Suomen kasvupalveluiden tuottajat ry (jäljempänä Kaspa) lausuu yleisesti esityksestä seuraavaa:

Kaspa suhtautuu hallituksen esitykseen **myönteisesti** ja pitää uudistuksen tavoitteita hyvinä. Mahdollistavaa lainsäädäntöä, jossa maakunnat voivat järjestää palvelut alueen olosuhteet huomioonottaen ja hyödyntäen erilaisten palveluntuottajien osaamista, on kannatettavaa.

Uudistuksen tavoitteena on lisätä työvoima- ja yrityspalveluiden asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta. Keskeistä tämän tavoitteen saavuttamisessa on se, kuinka maakunnat **onnistuvat hyödyntämään erilaisia palveluntarjoajia ja antamaan tilaa toimiville palvelumarkkinoille**. Uudistuksella haettava vaikuttavuus syntyy siitä, että

palveluntuottajat saavat uudistuksen myötä uusia tehtäviä ja innovaatioille on riittävästi tilaa.

Jotta esityksen tavoitteeksi asetetut vaikutukset ja palvelujen tuloksellisuus olisivat mahdollista, tulisi kasvupalvelujen hankinnassaa ja kilpailutuksessa **toimia eri tavalla kuin aikaisemmin**. Mahdollistava lainsäädäntö antaa kuitenkin jatkossakin periaatteessa samat puitteet toimia kuin tähänkin asti. Kaspa esittääkin tässä huolensa, että kuinka varmistetaan, että jatkossa palveluja voidaan tuottaa ja palveluntarjoajien osaamista voidaan hyödyntää entistä monipuolisemmin ja innovatiivisemmin?

Kaspa pitäisi tässä kohdin hyvänä asettaa vahvempaa TEM / VM lähtöistä **valtakunnallista ohjausta** siinä, että maakunnat myös aidosti uudistaisivat alueensa toimintamalleja hyödyntämällä monipuolista ja innovatiivista palvelutuotantoa lain hengen mukaisesti.

Työvoima- ja yritysten kehittämispalveluiden toiminnasta tehdyissä selvityksistä sekä kansainvälisissä kokemuksissa korostuu **asiakaslähtöisyyden merkitys**. Palveluiden asiakaslähtöisyyden onkin todettu olevan palvelun vaikuttavuuden arvioinnissa merkittävimpanä tekijänä. Tiivis ja räätälöity henkilökohtainen palvelu on todettu tehokkaimmin vaikuttavammaksi toiminnaksi. On tärkeää, että asiakkaat saavat juuri omaan tilanteeseensa sopivia palveluja. Yksityisillä palveluntuottajilla on erityiset mahdollisuudet räätälöidä asiakaslähtöisiä ja vaikuttavia palveluja, koska heillä on hyvät käsitykset toimialojen erityispiirteistä. Samoin vahvat työnantajayhteydet ja tehokkaat prosessit edesauttavat toimialaosaamisen ohella palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta.

Lain lähtökohtana on tuottaa asiakkaalle paras palvelu. Kasvupalvelu-uudistus on nimenomaan **palvelu-uudistus** jossa asiakaslähtöisyys ja vaikuttavuus ovat uudistuksen kulmakiviä. Lakiesityksessä ei kuitenkaan anneta tälle asiakaslähtöisyydelle juurikaan tilaa. Asiakaslähtöisyyttä ei ole suuremmin huomioitu eikä mainittu lakiesityksessä. Se on kuitenkin koko uudistuksen ja lainsäädännön perusta. Kaspa esittääkin, että asiakaslähtöisyyttä palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa tulisi korostaa nykyistä paljon enemmän.

Esityksessä korostetaan **tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta**. Laissa annetaan maakunnille tietyt lakisääteiset tehtävät, mutta jätetään myös harkinnanvaraisia mahdollisuuksia järjestää palveluja. Kaspa pitää tärkeänä, että maakunnille luotaisiin kannusteita järjestää monipuolisesti asiakasta parhaiten palvelvia ja aidosti hyödyttäviä palveluja. Monipuolisten palvelujen tuottamiseksi voitaisiin lisätä esimerkiksi vuosittainen määräraha, jonka jokainen maakunta voisi käyttää omaa aluettaan parhaiten palveleviin nyt maakunnan vapaaehtoisin kasvupalveluihin. Tällä taattaisiin alueellinen yhdenvertaisuus resurssoida myös harkinnanvaraisia palveluja.

Suomessa maakunnat ovat hyvin erilaisia. Jatkossa tulisikin huomioida maakuntien **yhteistyömahdollisuuksia** esimerkiksi hankinnoissa laajemmin. Maakuntia tulisi kannustaa yhteistyöhön, koska osa palveluiden tehokkuudesta on riippuvainen skaalaeduista ja asiakasvolyyymeista, jotta ne olisivat vaikuttavia ja kustannustehokkaita. Yhteistyöllä varmistettaisiin pienempiinkin maakuntiin mahdollisuus luoda aitoja monituottajamalleja ja näin mahdollistaa myös kilpailulla saatavia hyötyjä. Palveluiden tarjoaminen tulee olla myös **tuottajalle taloudellisesti järkevää**. Muutoin palveluinnovaatiot saattavat jäädä toteutumatta. On myös tärkeää, että palveluntuottajien kanssa tehdyt sopimukset olisivat suhteellisen pitkäaikaisia, jotta myös palveluntuottajilla olisi varmuutta panostaa uusiin ja vaikuttavampiin palveluihin ja niiden kehittämiseen.

Hankintaprosesseissa tulisi hyödyntää säännöllistä **markkinavuoropuhelua** panostamalla yhteistyöhön palveluntuottajien kanssa jo hankintojen suunnitteluvaiheessa. Vain näin voidaan vahvistaa hankintojen innovatiivisuutta, jolla on keskeinen sija esityksen tavoitteena. Tämä myös antaa kaikille osapuolille mahdollisuuden valmistautua hankintoihin siten, että saadaan aikaan uusia, laadukkaita ja yhä vaikuttavampia palveluita. Uusien toimintamallien kehittämiseksi tulee aidosti jättää tilaa.

Kaspan lausuu yhteenvetona:

Kaspa haluaa **muistuttaa asiakaslähtöisyydestä** uudistuksen tavoitteena. Näin ollen lainsäädännöllä tulee nykyistä esitystä voimakkaammin

- 1) varmistaa riittävä erilaisten palveluntuottajien tarjonta,
- 2) turvata palvelujen saatavuus asiakkaan sijaintikunnasta riippumatta
- 3) sekä varmistaa jatkuvan kehittämisen malliin liittyvä innovatiivisen kokeilun hankinta.

Kun maakunnissa syntyy aidosti avoimet markkinat, niin vain tällöin on saavutettavissa uusia ja innovatiivisia ratkaisuja työttömyyden hoitoon ja maakuntien elinvoimaisuuden tukemiseksi ja kehittämiseksi.

Keskeisintä onnistuneen ja toimivan kasvupalvelu-uudistuksen kannalta on onnistunut vuoropuhelu ja **yhteistyö kasvupalveluiden järjestäjien, palveluntuottajien sekä työnantajien ja työnhakijoiden välillä**. Tätä vuoropuhelua ja yhteistyötä varten on keväällä 2018 perustettu kasvupalveluntuottajien yhteistyöorganisaatio **Suomen kasvupalvelujen tuottajat ry** eli **Kaspa**. Kaspan toiminta-ajatuksena on luoda puitteet ja mahdollisuudet hyvälle yhteistyölle ja keskinäiselle luottamukselle. Kaspa haluaa korostaa, että kaikki osapuolet tekevät työtä yhteisen tavoitteen, toimivampien työmarkkinoiden ja maakuntien elinvoimaisuuden eteen.

Kaspa lausuu yksittäisiin pykäläehdotuksiin seuraavaa:

Laki julkisista rekryointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista

1-4 § Ei lausuttavaa

5 § Lainkohdan mukaan maakunnan tulee järjestää riittävä määrä palvelupisteitä. Maakunnat ovat eri kokoisia ja myös etäisyydet ja väestön määrä vaihtelevat suuresti. Täsmennyksenä voisi olla maininta väestöpohjaan tai vastaavaan määreenä riittävästä määrästä palvelupisteitä.

6 § Ei lausuttavaa

7 § Lainkohdan mukaan maakunta osoittaisi palveluntuottajan, mikäli asiakas ei käyttäisi valinnanvapauttaan. Palveluntuottajan valintaa koskevassa ohjauksessa tulee kiinnittää huomioita asiakkaan saamaan tasaiseen ja yhtäläiseen informaatioon eri palveluntuottajista, koska myös palveluntuottajat voivat toimia asiakkaan palveluprosessissa tämän ohjauksen antajana. Näin taataan tasapuolinen kohtelu palveluntuottajien suhteen.

8 § Lakikohdassa käytetty "kasvupalvelun asiakastietojärjestelmä" voi tässä tarkoittaa mitä asiakastietojärjestelmää tahansa. Lainkohtaa tulisi tässä kohdin tarkentaa, että kyse on maakunnan viranomaisen ylläpitämä nykyistä URA-järjestelmää vastaavasta asiakastietojärjestelmästä.

9-18 § Ei lausuttavaa

19 § Laissa todetaan, että maakunta ei saa järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on tutkinnon tai sen osan suorittaminen. Tässä kohdin huomio kiinnittyy toisen asteen koulutuksen reformiin, jossa tutkinnot voivat koostua joustavasti eri tavoin hankitusta osaamista ja koulutuksesta. On selvää, että kasvupalvelukoulutuksessa on mahdollista myös suorittaa sellaista koulutusta, joka voidaan tunnistaa ja tunnustaa hyväksi myöhemmin suoritettavaan tutkintoon. Hankkimistavasta riippumaton osaamista täytyy voida tunnistaa ja tunnustaa osaksi tutkintoa myös kasvupalvelujen piirissä hankitun osaamisen ja työelämässä osoitetun ammattitaidon perusteella. Lainkohta tässä muodossa ei täysin palvele ammatillisen toisen asteen reformin henkeä.

20-45 § ei lausuttavaa

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta

1-76 § Ei lausuttavaa

Laki yksityisistä työnvälityspalveluista

1- 6 § Ei lausuttavaa

Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 § muuttamisesta

1-2 § Ei lausuttavaa

Kunnioitavasti,

Kaspa - Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry
Kristiina Paavola
Toimitusjohtaja

045 650 6936
kristiina.paavola@kaspa.fi